

Asia: VN/11385/2020

Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Yritys

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

-

LAUSUNTO

-

• **Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse**

-

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (strategian luku 2.1)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

-

2) Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.2)

-

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

Uusiutuvan energia lisäämiseksi strategialuonnos sisältää lukuisia uusia linjauksia, joiden toteuttaminen edistää siirtymää hiilidioksidineutraaliin tulevaisuuteen. Pohjolan Voima kiinnittää huomiota seuraaviin kolmeen asiaan:

- Polttoaineiden kehittäminen
- Hankkeiden lupa- ja valitusprosessien nopeuttaminen

- Energiatukiasetuksen uudistaminen

Polttoaineiden kehittäminen:

Vaikka polttoon perustumattomia lämmönlähteitä kehitetään, on realistista, että strategialuonnoksessa tunnustetaan polttoon perustuvan tuotannon olevan tärkeä osa energiajärjestelmäämme vielä 25-30 vuotta eteenpäin.

Tulemme tarvitsemaan tulevaisuudessa puupolttoaineiden lisäksi uusia kes-tävästi tuotettuja polttoaineita, minkä olisi hyvä näkyä strategiassa. Strategiassa olisi hyvä näkyä myös polttoaineiden kuivaus, jonka kannattavuus on nykytilanteessa merkittävästi parantunut.

Ehdotamme, että strategiaan lisätään seuraava kirjaus:

- Uusiutuvan energian käytön tehostamiseksi tuetaan polttoaineiden kuivausteknologian kehittämistä ja panostetaan uusien kestävien polttoaineiden kehittämiseen.

Polttoaineita on käsitelty tarkemmin lausunnon toimitus- ja huoltovarmuutta käsittelevässä kohdassa.

Hankkeiden lupakäsittelyjä välttämätöntä nopeuttaa: Energiaan liittyvien investointien lupa- ja valitusprosessit ovat osoittautuneet kohtuuttoman hitaiksi vaarantaen jopa kokonaan investointien toteuttavuuden. Pohjolan Voima kannattaa ehdotuksia, joiden mukaan vihreän siirtymän investointien lupamenettelyjä vauhditetaan lupaviranomaisten voimavaroja lisäämällä. Kannatettavaa on myös se, että etusijalla olevien investointien lupakäsittelyn enimmäiskestoksi ehdotetaan 12 kuukautta.

Tärkeää olisi myös ottaa luvituksessa käyttöön ns. yhden luukun periaate sekä karsia arvioinnin pohjalta luvitus- ja valitusprosesseja tarpeettomasti hidastavia vaiheita.

Pohjolan Voima pitää tärkeänä, että Suomi pitää hallinnollisen taakan vähentämistä ja luvituksen nopeutta esillä myös EU:n päätöksenteossa. Samanaikaisesti, kun prosesseja virtaviivaistetaan, EU:n komission esitykset tuovat uusia hallinnollisia rasitteita. Esimerkiksi komission tuore esitys teol-lisuus päästödirektiivin muuttamiseksi toisi uusia hallinnollisia esteitä ja laajentaisi sidosryhmien valitusoikeutta entisestään.

Ehdotamme, että strategiaan lisätään seuraavat linjaukset

- Lupa- ja valitusviranomaisten resurssien kasvattamisen lisäksi vih-reää siirtymää edistetään ottamalla luvituksessa käyttöön ns. yhden luukun periaate sekä karsitaan luvitus- ja valitusprosessista arvioin-nin pohjalta prosesseja tarpeettomasti hidastavat vaiheet.
- Vaikutetaan EU:n aloitteisiin siten, ettei lainsäädäntö toisi hankkeille uusia, luvituksen virtaviivaistamisen kanssa ristiriidassa olevia hal-linnollisia esteitä.

Energiatukijärjestelmän uudistaminen Takuuhintajärjestelmien sijaan uuden teknologian käyttöönoton tukemista

Strategialuonnoksen mukaan valmistellaan uusi energiatukiasetus vuoden 2022 aikana. Pohjolan Voima pitää tärkeänä, että energiatuet kohdistuvat jatkossa uuden teknologian kehittämiseen ja käyttöönottoon eikä esim. uu-sia takuuhintajärjestelmiä. Tärkeänä periaatteena pitäisi olla, että kaupalli-sesti kypsää teknologiaa ei lähtökohtaisesti tueta.

3) Vety ja sähköpolttoaineet (strategian luku 2.3)

-

Avoin vastaus vetyä ja sähköpolttoaineita koskien

Lausunnolla olevan strategialuonnoksen vetyä koskevat osiot toimivat samalla kansallisena vetystrategiana. Esitetyt linjaukset ovat kannatettavia. Pohjolan Voima pitää erityisen tärkeänä sitä, että strategiassa korostetaan teknologianeutraalisti kaikkien vedyn päästöttömien tuotantomuotojen merkitystä EU:ssa ja globaalisti. Energiatulevaisuuden kannalta on kestäväntöntä, jos esim. ydinvoimaa ei hyväksytä vedyn tuotantoon. Myös vähähiilisen verkkosähkön pitäisi soveltua vedyntuotantoon. Suomen tulisi aktiivisesti pitää teknologianeutraalisuutta esillä EU:n valmistelukoneistossa.

Ehdotamme seuraavaa linjausta strategiaan

- Vaikutetaan aktiivisesti siihen, että kaikkia hiilidioksidineutraaleja tuotantomuotoja pidetään EU:ssa kestäväenä tapana tuottaa vetyä.

4) Energiatehokkuuden edistäminen (strategian luku 2.4)

-

Avoin vastaus energiatehokkuuden edistämistä koskien

Suomessa on saatu hyviä tuloksia energiatehokkuussopimuksilla. Pohjolan Voima pitää hyvänä, että strategialuonnoksessa nähdään energiatehokkuussopimuksilla tärkeä rooli myös vuoden 2025 jälkeen. Myös linjaus, jon-ka mukaan energiatehokkuuden edistämiseen kohdistettaisiin riittävä kansallinen energiatuki, on kannatettava.

5) Energian toimitus- ja huoltovarmuus (strategian luku 2.5)

-

Avoin vastaus energian toimitus- ja huoltovarmuutta koskien

Energian toimitus- ja huoltovarmuutta on tarkasteltu strategialuonnoksessa kattavasti eri näkökulmista. E erityisen ilahduttavana Pohjolan Voima pitää sitä, että vesivoiman rooli toimitus- ja huoltovarmuudessa on todettu poikkeuksellisen selvästi.

Polttoaineiden osalta Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama puuperäisten polttoaineiden tuonnin päättymisen Venäjältä vaikuttaa voimalaitosten polttoaineiden saatavuuteen. Lähivuosina on odotettavissa selkeää polttoaineniukkuutta, joka saattaa johtaa puupolttoaineen hintojen nousuun. Strategialuonnoksessa esitetyt toimenpiteet puuperäisten polttoaineiden ja turpeen osalta ovat oikean suuntaisia.

Energiapolitiikassa on jo pitkään viestitty toimijoille, että fossiilisten polttoaineiden lisäksi myös turpeen käytöstä on irrottauduttava. Sähkön- ja lämmöntuottajat ovat toimineet odotusten mukaisesti. Aiemmin tehtyjen päätösten vuoksi on tärkeä tiedostaa, että turpeen saatavuus kilpailukykyiseen hintaan ei ole itsestään selvää.

Vuosille 2025–2030 ja siitä eteenpäin on tärkeä arvioida, mikä on polttamalla tuotetun lämmön ja CHP-energian rooli talvijaksolla ja vastaavasti jaksolla kevät-syky. Rajalliset polttoainevarannot olisi tärkeä varata talvijaksolle (loka-huhtikuu) ja panostaa muina aikoina lämmöntuotannon sähköistymiseen ja aurinkoenergiaan. Lämpövarastoilla (vuorokausi ja kausivarastoilla) tulee olemaan tärkeä rooli jatkossa.

Lausuntomme uusiutuvan energian edistämistä koskevassa kohdassa olemme nostaneet esille polttoaineen kuivauksen ja uusien kestävästi tuotettujen polttoaineiden kehittämisen. Nämä toimenpiteet olisivat perusteltuja myös toimitus- ja huoltovarmuuden näkökulmasta.

6) Ydinenergian käyttö (strategian luku 2.6)

-

Avoin vastaus ydinenergian käyttöä koskien

Strategialuonnoksessa tunnustetaan ydinvoiman tärkeän roolin päästöttömänä energialähteenä ja esitetään useita kannatettavia linjauksia ydinvoiman edistämiseksi.

Ydinvoiman hyväksyttävyyys on Suomessa historiallisen korkealla tasolla, kun puolestaan EU:ssa ydinvoima jakaa mielipiteitä. Ydinvoiman kilpailukyvyn varmistamiseksi on tärkeä jatkaa hankkeita, joilla virtaviivaistetaan laitoksissa käytettyjen komponenttien hyväksymisvaatimuksia ja – prosesseja ja tehdä laadunvarmistuksesta enemmän muuhun teolliseen verrattavaa toimintaan.

Pienten modulaaristen ydinvoimalaitosten (SMR) odotetaan olevan kilpailukykyisiä 2030-luvun alkupuolella. Laitosten kilpailukyky tulee perustumaan pitkälle tehdas-valmisteisiin ja tyyppihyväksytyihin moduuleihin. Jotta SMR-laitokset nähtäisiin myös Suomessa toteuttamiskelpoisina vaihtoehtoina, on välttämätöntä vähentää luvitusvaiheessa tarvittavan työn määrää, hyödyntää muiden maiden luvitusaineistoa ja lisätä eri maiden turvallisuusviranomaisten yhteistyötä harmonisaation parantamiseksi. SMR edistämiseksi tarvitaan erillispäivitys ydinenergiain kokonais-uudistuksen rinnalla. Tämä mahdollistaisi investointien suunnittelun käynnistämisen mahdollisimman nopeasti

Ehdotamme, että strategiaan lisätään seuraavat linjaukset

- Edistetään ydinvoiman hyväksyttävyyttä EU:ssa ja hankkeita, joilla virtaviivaistetaan ydinvoimalaitoksissa käytettävien komponenttien hyväksymisvaatimuksia ja – prosesseja.
- Pienten modulaaristen ydinvoimalaitosten toteuttamiseksi tehdään pikainen erillispäivitys ydinvoimalan säännöksiin kokonaisuudistuksen rinnalla, jossa vähennetään luvitusvaiheessa tarvittavan työn määrää ja yhdenmukaistetaan eri maiden turvallisuusvaatimuksia viranomaisten yhteistyöllä.
- Laaja-alaisen kotimaisen SMR-osaamisen edistämiseksi tuetaan SMR-pilottilaitoksen toteuttamista sekä suotuisalla lupa- ja lainsäädäntöympäristöllä että taloudellisesti.

7) Energiamarkkinoiden kehittäminen (strategian luku 2.7)

-

Avoin vastaus energiamarkkinoiden kehittämistä koskien

Strategialuonnoksessa on kuvattu onnistuneesti sähköjärjestelmän ja energiamarkkinoiden haasteet sekä tehty useita linjauksia sähkö- ja kaasuverkoista sekä sähkö-, kaasu- ja lämpömarkkinoiden kehittämiseksi.

Pohjolan Voima pitää välttämättömänä, että kantaverkkoa kehitetään siten, että tarvetta rajoittaa yksittäisten suurten tuotantolaitosten saamista markkinoille ei tulevaisuudessa enää ole.

Kantaverkon kehittäminen on yksiselitteisesti kantaverkkoyhtiön tehtävänä. Puutteet kehittämisessä eivät saa johtaa suurten tuotantolaitosten kilpailukyvyn heikkenemiseen.

Ehdotamme seuraavaa uutta linjausta strategiaan:

- Kantaverkkoa kehitetään jatkuvasti siten, että tarvetta yksittäisten suurten tuotantolaitosten käytön rajoittamiselle ei ole.

8) Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (strategian luku 2.8)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä koskien

-

9) Verotus (strategian luku 2.9)

-

Avoin vastaus verotusta koskien

Lausunnolla olevassa strategialuonnoksessa ei ole esitetty verotukseen liittyviä uusia linjauksia vaan siinä on toistettu hallituksen jo aiemmin linjaamat energiaveroratkaisut. Energiaverotuksen lähtökohtana on jo pitkään ollut energijärjestelmän ohjaaminen hiilidioksidineutraaliksi. Tämän tavoitteen pitäisi jatkossakin ohjata verotuksen kehittämistä. Strategialuonnoksessa on aivan oikein tunnistettu liikenteen sähköistymisen aiheuttama verokertymän selvä väheneminen.

Ehdotamme, että strategiaan lisätään seuraavat linjaukset

- Hiilidioksidineutraalisuuteen ohjaa jatkossakin verotuksen kehittämistä eikä hiilidioksidineutraaleja tuotantomuotoja rasiteta energiaverojen korotuksilla tai uusilla veroilla. Puuperäisille polttoaineille ei aseteta veroa.
- Toteutetaan pitkän aikavälin energiaverouudistus
- Voimalaitosten kiinteistövero säilyy jatkossakin kunnallisena verona, koska verovarojen jääminen kuntatalouteen on monen sähköntuotantomuodon hyväksyttävyyden kannalta välttämätöntä.

10) Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen (strategian luku 2.10)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus ilmastomuutokseen sopeutumista koskien

-

11) EU-vaikuttaminen (strategian luku 2.11)

-

Avoin vastaus EU-vaikuttamista koskien

Pohjolan Voima pitää hyvänä sitä, että strategialuonnoksessa on otettu lähtökohdaksi ilmasto- ja energiapolitiikassa pitkään käytössä ollut ns. trilemma, jossa haetaan tasapainoa toimitus- ja huoltovarmuuden, ilmasto- ja ympäristövaikutusten sekä kilpailukyvyn ja sähkön hinnan kesken. EU-vaikuttamista koskevassa osiossa on kuitenkin tämän lähtökohdan kanssa ristiriidassa oleva linjaus "päästöjen vähentämisen on oltava ensisijainen tavoite EU:n ilmasto- ja energiapolitiittista lainsäädäntökehystä uudistettaessa".

Pohjolan Voima pitää välttämättömänä, että kaikessa energiasektoriin vaikuttavassa lainsäädäntötyössä yhteensovitetään trilemman hengen mukaisesti eri politiikkasektoreiden tavoitteet ja toimenpiteet. Näin ei tällä hetkellä ole vaan eri politiikkasektoreiden tavoitteita ja toimenpiteitä valmistellaan ja toimeenpannaan usein siiloutuneesti niin kotimaassa ja kuin EUssakin. Meneillään oleva geopoliittinen kriisi korostaa eri tavoitteiden yhteensovittamisen välttämättömyyttä entisestään.

Ehdotamme, että

- EU-vaikuttamista koskevasta kohdasta poistetaan em. trilemman kanssa ristiriidassa oleva linjaus tai se vaihtoehtoisesti korvataan muotoilulla, joka korostaa eri tavoitteiden yhteensovittamisen tärkeyttä.
- strategiaan lisätään seuraava kirjaus: Parannetaan kansallisessa ja EU:n lainsäädäntötyössä sekä lainsäädännön toimeenpanossa eri politiikkasektoreiden tavoitteiden yhteensovittamista.

1) Ilmastotavoitteiden saavuttaminen (strategian luku 3.1)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus ilmastotavoitteiden saavuttamista koskien

-

2) Valtiontalousvaikutukset (strategian luku 3.2)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus valtiontalousvaikutuksia koskien

-

3) Kansantalousvaikutukset (strategian luku 3.3)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus kansantalousvaikutuksia koskien

-

4) Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset (strategian luku 3.4) sekä sukupuolivaikutukset (strategian luku 3.5)

En ota kantaa näihin osa-alueisiin

Avoin vastaus perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia sekä sukupuolivaikutuksia koskien

-

5) Vaikutus energiajärjestelmään (strategian luku 4)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energiajärjestelmävaikutuksia koskien

-

Suomen vetystrategia

-

Avoin vastaus Suomen vetystrategiaa koskien

Lausunnolla olevan strategialuonnoksen vetyä koskevat osiot toimivat samalla kansallisena vetystrategiana. Esitetyt linjaukset ovat kannatettavia. Pohjolan Voima pitää erityisen tärkeänä sitä, että strategiassa korostetaan teknologianeutraalisti kaikkien vedyn päästöttömien tuotantomuotojen merkitystä EU:ssa ja globaalisti. Energiatulevaisuuden kannalta on kestävämpää, jos esim. ydinvoimaa ei hyväksytä vedyn tuotantoon. Myös vähähiilisen verkkosähkön pitäisi soveltua vedyntuotantoon. Suomen tulisi aktiivisesti pitää teknologianeutraalisuutta esillä EU:n valmistelukoneistossa.

Ehdotamme seuraavaa linjausta strategiaan

- Vaikutetaan aktiivisesti siihen, että kaikkia hiilidioksidineutraaleja tuotantomuotoja pidetään EU:ssa kestäväenä tapana tuottaa vetyä.

Avoin vastaus muita ilmasto- ja energiastrategian osia koskien

Lausunnolla oleva kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos on kattava ja varsin hyvä kokonaisuus. Luonnoksessa on otettu huomioon geopoliittisen kriisin tuomat vaikutukset energian toimitus- ja huoltovarmuuteen. Aiemmistä vastaavista strategioista poiketen lausunnolla olevassa

luonnoksessa on ilahduttavasti käsitelty erikseen tiettyjä energiatulevaisuuden kannalta tärkeitä teemoja, kuten ydinvoimaa. Hyvää on myös se, että EU-vaikuttamisesta on oma osionsa.

Valitettavaa, joskin ymmärrettävää on se, että strategialuonnoksessa ei ole ollut mahdollisuutta ottaa huomioon EU:n vielä käsittelyssä olevaa ns. Fit-for-55 -pakettia. Jossain määrin kokonaiskuvan hahmottamista häiritsee se, että valmistelussa on samanaikaisesti kansallisen ilmasto- ja energiastrategian kanssa erillisissä prosesseissa keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma ja maankäytön ilmastosuunnitelma.

Pohjolan Voima pitää hyvänä sitä, että strategialuonnoksessa on otettu lähtökohdaksi ilmasto- ja energiapolitiikassa pitkään käytössä ollut ns. trilemma, jossa haetaan tasapainoa toimitus- ja huoltovarmuuden, ilmasto- ja ympäristövaikutusten sekä kilpailukyvyn ja sähkön hinnan kesken. EU-vaikuttamista koskevassa osiossa on kuitenkin tämän lähtökohdan kanssa ristiriidassa oleva linjaus "päästöjen vähentämisen on oltava ensisijainen tavoite EU:n ilmasto- ja energiapoliittista lainsäädäntökehystä uudistettaessa".

Pohjolan Voima pitää välttämättömänä, että kaikessa energiasektoriin vaikuttavassa lainsäädäntötyössä yhteensovitetaan trilemman hengen mukaisesti eri politiikkasektoreiden tavoitteet ja toimenpiteet. Näin ei tällä hetkellä ole vaan eri politiikkasektoreiden tavoitteita ja toimenpiteitä valmistellaan ja toimeenpannaan usein siiloutuneesti niin kotimaassa ja kuin EUssakin. Meneillään oleva geopoliittinen kriisi korostaa eri tavoitteiden yhteensovittamisen välttämättömyyttä entisestään.

Ehdotamme, että

- EU-vaikuttamista koskevasta kohdasta poistetaan em. trilemman kanssa ristiriidassa oleva linjaus tai se vaihtoehtoisesti korvataan muotoilulla, joka korostaa eri tavoitteiden yhteensovittamisen tärkeyttä.
- strategiaan lisätään seuraava kirjaus: Parannetaan kansallisessa ja EU:n lainsäädäntötyössä sekä lainsäädännön toimeenpanossa eri politiikkasektoreiden tavoitteiden yhteensovittamista.

Tykkyläinen Ilkka
Pohjolan Voima Oyj

Larnimaa Riitta
Pohjolan Voima Oyj